List 6. Tečaj XLVIII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 5. februvarija 1890.

Obseg: Ali naj rode novo vsajena drevesa v prvem letu? — Črtica o kmetovalčevem izobraževanji. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ali naj rode novo vsajena drevesa v prvem letu?

Določen odgovor na to vprašanje dati je zato težavno, ker se je ozirati na starost, na ukoreninjenje, na podlogo, na obliko, na čas saditve in na kakovost zemlje. V obče je to vprašanje zanikati. Kakor hitro misliš, da presajeno drevo ne bode krepko pognalo, pa mu ne smeš dati roditi; to velja posebno za hruške na divji podlogi. Izkušeno je, da se to drevje nerajše prime nego drevje na kutni. Staremu in močnejšemu drevju tudi ne daj roditi prvo leto po presaditvi, ker ni še proti nadzemeljskim delom svojim dovolj krepko, da bi nove korenine delalo. Kadar je bilo drevo vsajeno zgodaj v dobro, rodno zemljo, kadar so mu podzemeljski deli v ravnotežji z nadzemeljskimi, kadar je zdravo in krepko, tedaj ne škodi nič, ako daš zoreti nekaterim plodom, to je na vsaki veji največ po dvema. Ako zapaziš pozneje, da drevo ni naredilo poganjkov, pa odstrani vse plodove. Če sadjarju sploh nič ni do prvih plodov, in tudi radoveden ni, onda je bolje, da ne da roditi novo vsajenemu drevesu, ker rod vedno slabi, in drevo požene prihodnje leto tem slabše, kolikor več je rodilo. Ako ne mislimo drevju roditi dati, zatremo mu uže cvetje. Tudi cvetje porabi za razvoj obilo redilnih snovi, katere lahko prihraniš za lesno rast. Priporočeno je toraj le one cvetne pope puščati, ki podaljšujejo rodne mladike. Ako pa vendar želiš dobiti nekaj plodov, pa pusti le toliko cvetnih popov, kolikor želiš plodov. Če ima drevo posamezne nadzemeljske dele, ki so v razmerji z drugimi premočnimi, naj prej le ti rodijo. N. Gaucher.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanji.

II.

Kmetovalec je prirodi gospod in hlapec. Sicer sam del prirode vlada ji nekoliko vsled duševnih svojih zmožnosti, nekoliko pa jej mora služiti, ker njenih pojavov ne more uravnavati po svoji volji. Naloga njegova je, da prideluje to, kar človek potrebuje, da torej prideluje raznih rastlin in vzgaja živali, koje ali naravnost uživamo, ali pa nam služijo, da iz njih ali pa ž njihovo pomočjo izgotavljamo užitno in naravnost uporabno blago. Kmetovalec pretvarja s pomočjo rastlinskega življenja neužitne snovi iz zemlje in zraka v užitne in porabne. Zemlja in zrak redita rastlino, rastlina žival, človek pa uživa rastline in živali. Živali in rastline razpadejo, izpolnivši svoj namen, zopet v prvotne snovi, izpremene se v zemljo in pline, nahajajoče se v zraku, ter služijo novemu naraščanju v živež. Tako se vrši v prirodi presnova v brezkončnem kolobarji po vedno enaki razvrstitvi, različnost kazoč le vsled vnanjih vzrokov in pospešujočih ali ovirajočih vplivov. Zakoni, katere je dal stvarnik prirodi svoji, povzročujejo prikazni, ki so se nekdanjim narodom poganjskim zdele tako veličastne in skrivnostne, da so jih oboževali.

Našli smo kmetovalčevo področje v prirodi ter izpoznali, da je njegov uspeh odvisen od pravilnega ukoriščevanja prirodnih sil, in da pridelki niso nič drugega nego novi stvori stare prirode, nastavši vsled vpliva raznih prirodnih sil. Jasno je toraj, kako važno je, da kmetovalec vsestranski pozna prirodo. Poznati mora prvotno snov, poznati preosnovo, pa tudi nove stvore, njih bistvo, naravo in uporabnost, ako hoče postati kmetovalec v pravem pomenu besede, ako hoče biti prirodi tudi gospod, a ne le hlapec. Le ako prirodo in njene zakone pozna, okoristiti se jih more popolnoma. Kdor

pa prirode in njenih zakonov ne pozna, odvisen je preveč od slučajev in mora le hlapčevati.

To so izpoznali mnogi narodi že zdavnaj in začeli pridno opaževati prirodo, razmotrivati pojave, ki se v njej vrše, in iskati jim vzrokov. Nabirali pa so si izkušenj iz dejanskega kmetovanja ter jih premerjali pravilom prirodoslovcev in nasprotno prirodoslovska pravila kmetijstvu. Pravilo, katero osnujemo z ozirom na prirodne pojave in njih sile, ima za kmetijstvo le takrat veljavo, kadar iz njega lahko in s precejšnjo gotovostjo sklepamo posledice, katere ti pojavi provzročajo. Pojavov pa je v prirodi jako mnogo in ako hočemo v resnici dobrih pravil, poznati moramo tudi mnogo pojavov bolj ali manj ter tudi njih vzroke. Učinek prirodnih sil je po različnih krajih zelo različen, kajti tu prevladuje ta sila, kje drugi zopet katera druga. Zato pa tudi pravila, katera so ob začetku v kakem kraji sestavili, niso veljala za kraj, ki je bil drugačen, nego je ta. Ko pa so primerjali razmere obeh krajev ter iz vseh pojavov raztolmačili si vplivajoče sile, dobili so novo pravilo, natančnejše in boljše od prvega ter veljavno za oba, oziroma za vse take kraje. Tako se je počasi razvijalo kmetijstvo, dokler niso bila znana pravila splošnega kmetijstva za vse kraje. Nauk o kmetijstvu dospel je do visoke stopinje, postal je veda, katere danes uče, kakor drugih vedno po posebnih učiliščih.

Kmetijska veda ni nastala niti iz same teorije niti se razvila iz dejanskega kmetovanja, ampak iz obeh skupaj. Teorija opažuje prirodne pojave, izpoznava njih vzroke ter z ozirom na dejanske izkušnje sestavlja pravila. Dejansko kmetijstvo pa uporablja teoretična pravila in jih primerja svojim izkušnjam. Ako si pravilo in izkušnja nasprotujeta, poiskati je treba vzroka in pravile popraviti.

Kakor sta kmetijsko vedo stvorili in praksa, tako tudi v današnjem naprednem, ali za kmetijstvo jako žalostnem času nobenemu kmetovalcu, ki hoče biti „umen“ (in tak bi moral biti vsak), samo ena zadostovati ne more, ampak potrebni sta vedno obe, pravilno združeni. Splošna pravila kmetijska poznati mora v s ravno tako tudi posebne razmere svojega kraja. Čim bolj kmetovalec opažuje in preudarja, tem globoče vidi v tajna dela prirode, tem bolj izpoznava vzroke prirodnih pojavov, tem laže obrača ugodne vplive sebi v korist, slabih pa se pazi.

Iste važnosti, katere prirodoslovje, je za kmetijstvo tudi narodno gospodarstvo. Vsak posamezen človek ne more pridelovati vsega, česar potrebuje; nekaterih reči pa prideluje več, nego mu jih je treba. Zato zamenjava preostajajoče pridelke z drugimi ljudmi za tako blago, kakeršnega potrebuje, a ga nima. Kakor posamezni ljudje, tako ravnajo tudi družine, kraji, dežele, narodi. Eden pridela najlaže in najceneje to, drugi kaj drugega. Po medsebojnem zamenjavanji (oziramo predaji in nakupu) pa dobivamo najceneje vsega, česar potrebujemo. Komur ni mari narodnogospodarskih razmer ter hoče vse doma pridelovati, stalo ga bode marsikaj mnoga več, nego bi ga, ko bi glede na te razmere prideloval le tisto, kar prideljuje najlaže, najbolje, česar prideluje največ ter najlaže za ne·java (prodaja). Le to stalo ga bode vedno najceneje vse drugo kupoval naj bi od tistih, ki to najceneje pridelujejo. Iz tega razvidimo, da mora imeti kmetovalec tudi precej trgovskega duha v sebi. Poznati mora razmere in potrebe domače, pa tudi drugih dežel, sicer mu ne bode moči vselej prave poti ubrati. Od dveh sicer enako izobraženih kmetovalcev izhajal bode tist, ki gospodarske razmere temeljito pozna, ki je tudi nekoliko trgovec, vedno mnogo bolje. Oziraje se na vse te okoliščini, dokopali se bodemo najlaže do blagostanja in si ga tudi ohranili.

Zdaj vemo, kolikšno je teriščo kmetovalčevo in koliko je razmer, katere morajo biti kmetovalcu znane, če hoče dobro gospodariti. Zato se pa tudi ne bodemo čudili, ko slišimo, da se kmetovalec mora učiti — prav mnogo učiti. Ako se le nekoliko ozremo po kmetijskih razmerah, izpoznati moramo, da za popolno kmetovalčevo izobražbo nikakor ne more zadostovati nekaj mesecev, ali kako leto, ampak da je treba za to celo vrsto let; v gotovem smislu lahko rečem — treba se mu je učiti celo svoje življenje. Seveda ves ta čas učenja ni enako, marveč mora biti primerno vsaki dobi človeškega življenja.

Kadar se otrok zave, opažuje reči in pojave okrog sebe, čudi se jim ter povprašuje po njih vzrokih in namenu. Kadar doraste, stopiti mora sam v krog delavcev, ter deluje — kakor vsakdo — iz početka slabeje, potem pa, izučen po izkušnjah, vedno bolje. Vsaka izkušnja pove mu nekaj, česar prej ni vedel — nauči ga nekaj novega, razširi in ugladi mu pot, na kateri mu je hoditi. Nikakor pa bi ne bilo dobro, ako bi se moral vsak človek vseskozi modriti šele po svojih izkušnjah. Te zahtevajo včasi drago plačilo! Vsakdo uči se lahko iz vsake izkušnje, biti mu mora le znana. Seznanjamo pa se ž njimi lahko na dvojen način: ali jih zapisujemo in potem prebiramo, ali pa se zbiramo ter si jih razodevamo.

Obeh načinov posluževati se je tudi kmetovalcu, včasi tega, včasi onega bolj. V svoji mladosti vidi, kako se ljudje trudijo in poté, pozveda, čemu to, in izpoznava, da vse to tudi njega čaka. V svojem delovanji si potem prizadeva, da bi si z majhnim trudom mnogo pridobil. Da pa mu bode moči to doseči, mora se primerno izobraževati. Prvih vtisov, koje mu vtisne življenje, doma ne morejo povoljno raztolmačiti. To nalogo prevzame šola. Pojasnjuje mu pojave, kolikor jih more razumeti, in nadaljuje potem na tej podlogi in njegovi starosti primerno s tem, kar bi mu v poznejšnjem življenji utegnilo koristiti. V šoli se toraj učimo večinoma iz učnih knjig, zapisanih izkušenj drugih ljudi ter jih primerjamo dejanskim pojavom, katere opazujemo okrog sebe.

Kadar zapustimo šolo, učimo se seveda še vedno lahko in z uspehom iz knjig, vendar pa tudi s svojim delom stopimo v boj za obstanek ter si nabiramo tudi svojih izkušenj. Da bi se pa, kar mogoče, obvarovali škode, povprašujemo tudi drugih za njih izkušnje in se po njih ravnamo. To vzročuje večkratno občevanje ljudi, ki teže za enim ali enakim smotrom ali ciljem, in jih dovaja do tega, da se združujejo, ali, kakor pravimo, da ustanavljajo društva in zadruge, katera jako blagodejno vplivajo na blagostanje, če so ustanovljene na pravi podlogi. Tudi naznanjamo svoje izkušnje drugim na ta način, da jih zapisujemo. Ta ali on strokovnjak jih potem zbira, ureja, daje tiskati in jih razpošilja onim kateri jih žele, kateri se jih morejo okoristiti. Taka poročila so strokovni listi, kateri so tudi velike važnosti in velik pripomoček napredku.

Kmetovalec ima torej dosti prilike, da si pridobiva znanja. Po kmetijskih društvih in s kmetijskimi listi izobražuje se lahko v svoji stroki. F. Š.

Razne reči.

* **Svež kurjak** je najboljše sredstvo, da se tvarine, katere se počasi zgrejejo, hitro vnamejo in zgrejejo. S kurjakom lahko narediš sposobno za gnojno gredo tudi mokro listje, pleve, žaganje itd. Kurjaka ni treba ravno veliko vzeti, le dobro ga je pomešati med druge tvarine.

* **Ako po zimi, kadar zmrzuje,** vliješ v mišje luknje na vrtu vode, zamrzne voda, in miši se poduše.

* **Kdor hoče imeti dobre in zgodnje zelene,** čas je da jo seje. Ako ni solnčne grede ob kaki južni steni, naj seme vzkali v kahi posodi, napolnjeni s peskom.

* **Konec januvarija meseca.** če je sneg skopnel in je zemlja tala, prekoplji zemljo okrog dreves, ker s tem jo zrahljaš, da more zrak do nje in do korenin, umoriš pa, kar je posebno važno, ličinke raznih škodljivcev, ki leže zapredene v zemlji.

* **Kdor je ljubitelj lepotne rastline pelargonije,** njemu je prišel čas, da jo začne razmnoževati. V ta namen nareži potikovalcev in vsadi jih v lonce, napolnjene s kompostno zemljo, ilovico in peskom.

* **Da kamelijam ne odpadejo cvetni popi,** poprši jih prav fino z vodo, kajti one zahtevajo vode ne le skozi korenine, ampak tudi skozi listje.

* **Ne preganjajte netopirjev!** Netopir je po podobi svoji grd, in zato ga ljudje, ki ne vedo, da je ena najkoristnejših živali, pobijajo — kmetijstvu v veliko škodo. Netopir je mesojedna žival in se živi ob gosenicah, metuljih, hroščih, posebno navadnih, katerih po noči išče in jih žre. Po izkušnjah je dokazano, da en sam netopir eno samo noč več 100 hroščev polovi. Če preganjamo netopirje, pač je očitno, da preganjamo najboljše varuhe kmetijstva in vrtnarstva. Dolžnost umnega gospodarja bi torej le bila varovati to dobrotljivo živalco in izkušati, da se pomnoži!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 17. Tik hleva sem izkopal vodnjak v popolnoma skalovitem svetu. V vodnjak se izceja iz hleva gnojnica. Kateri cement bi bil najboljši za omet, da ne bi prodirala gnojnica? (M. F. v Z.)

Odgovor: Za take reči je vedno najboljši cement portlandski, katerega dobite povsod, kjer s cementom kupčujejo, priskrbi Vam ga pa lahko g. Andr. Druškovič v Ljubljani.

Vprašanje 18. Med lucerno hočem sejati travo in sicer na njivo z dobro, trdno, debelo ter z ilovico pomešano zemljo. Katere trave naj sejem, koliko na oralo in kje dobim njih semena (M. V. v P. na Primorskem.)

Odgovor: Na oralo njive sejte 15 funtov lucerne, 1 funt bele detelje 12 funtov angleške pahovke, 8 funtov francoske pahovke, 1 funt svinjskega repa in 1 funt bibernelice. Semena dobite pri gosp. Andreji Lenarčiči na Vrhniki.

Vprašanje 19. Nekateri tukajšni vinogradniki so se pričeli zanimati za ameriške trtre ter jih hočejo vzrejati. Kje in po kateri ceni je dobiti ukoreninjenih trt vrste „Izabele“? (A. P. v T. pri N.)

Odgovor: Z vzgojo ukoreninjenih sadik „Izabele“ se nihče ne peča, ker „Izabela“ ni trdna proti trtni uši, če je tudi ameriška trta. Ako vašim vinogradnikom ni do tega, da bi dobili trtni uši kljubujočo trto, naj rajši sade druge vrste, ki so boljše nego Izabela.

Vprašanje 20. Ob železnici in pri tovarnah je mnogo premogovega pepela, pomešanega s premogovim drobižem, katerega po mojem mnenji veliko premalo cenijo kot gnojivo. Naznanite mi svoje mnenje v tem obziru, in sicer: 1. Ali bi bilo koristno s tem pepelom gnojiti vinogradom? 2. Ali se ni bati, da bi nezgoreli deli premoga škodili trtnim koreninam in da bi pepel preveč ne sušil zemlje? Ali se sme rabiti ta pepel za zelenjadne grede, da bi se s posipanjem namreč odstranjevali škodljivi polži in drugi mrčesi? (J. P. v B. pri Trstu.)

Odgovor: Premogov gnoj je sicer raben kot gnojivo, a ima zelo majhno vrednost, in sicer toliko manjšo, kolikor manj je čist. Proti lesnemu pepelu je 15krat do 20krat slabši. Poraba premogovega pepela za vinogradski gnoj stoji velike več, nego je uspeh vreden. Fizikalno deluje premogov pepel v zemljii in sicer s tem, da dela zemljo bolj rahlo in suho, zato je raben po težkih in vlažnih zemljah kot fizikalno zboljšujoče gnojivo. Glede polžev po zelenjadnih gredah doseže se s premogovim pepelom že nekaj uspeha, veliko pa vendar ne. Še največ vrednosti ima premogov pepel kot nadomestilo mavca (gipsa), katerega pomladi pretresemo ob deževnem vremenu na uže obzelenelo deteljo.

*

Vprašanje 21. Namenjen sem kupiti enoletno žrebe, ki ima pa po zadnjih kolenih mehurje ali mahovnice. Ali se da ta napaka odpraviti in s čim? Lastnik pravi, da je dobilo žrebe mahovnice samo od letanja. (A. B. v G. pri Celji.)

Odgovor: Bolezen ali napaka, katere omenjate, niso mahovnice, ampak mehurji, ki so veče ali manjše, okrogle mehke, navadno neboleče otekline, ki se napravijo, okrog členov ali po kitnih nožnicah. Mehurji se napravijo, kadar se kitnega mazila preveč pod kožo nabere ter se kitne nožnice preveč raztegnejo. Kar se tiče vzrokov, gotovo ja, da je mehkužna živina posebno podvržena mehurjem. Sicer jih pa lahko napravi vse, pri čemur členi ali kite preveč trpe. Najnavadnejši vzrok je prezgodnje naprezanje mladih konj, ali pa če žrebeta preveč okrog letajo, posebno po mokrotnih pašnikih in potih. Mehurji se pa tudi narede, ako se žival v hitrem teku bliskoma ustavlja, če si člen izvine i. t. d. Sicer ima pa vsak star konj, ki je mnogo delal, gotovo mehurje, zlasti če je dobival malo tečne krme. Navadno mehurji ne bole, in konj, ki jih ima, zato ni nič manji raben, vendar ni lep. V obče je težko odpraviti mehurje in, ako ne bole in človek ne gleda na lepoto, tudi nepotrebno. Ako pa vender hočete žrebeta ozdraviti od mehurjev, priporočam Vam pa zelo, prepustite zdravljenje izkušenemu živinozdravniku, kajti kakšen mazač lahko naredi iz sicer prav nič nevarnih mehurjev kako drugo hudo in neozdravno bolezen.

Vprašanje 22. Odkar imam ovne kmetijske družbe, imam veliko srečo pri reji. Večina ovac povrže dvakrat na leto, žalibog skoraj samo ovne. Ovni tega plemena so pa odrasli neizrečeno hudi, bijejo se in trkajo, da se kar zemlja trese, in enega so uže umorili. Svetujejo mi ovne dati rezati ali popraviti. Ker pa o tem nimam nobene izkušnje, zato vprašam: Ali jih je varno rezati in v kateri starosti ter ob katerem času? (J. P. v G.)

Odgovor: Čudno se nam zdi, da v Vaših krajih režnja ovnov ni v navadi, saj se tisti ovni, katerih ne rabimo za pleme ter jih režemo, veliko hitreje debele in se med saboj ne trkajo tako zelo kakor nerezani. Ovne lahko daste rezati v vsaki starosti in ob vsakem vremenu, da le ni premrzlo in ne prevroče. Najbolje je rezati takoj mlade, t. j. 3 do 10 tednov stare. Taki dobe drobne kosti, bolj fino volno in se radi debele. Ovnov ni težko in tudi ne nevarno rezati, kdor pa to delo opravlja, mora seveda imeti potrebno vajo in izkušnjo.

Vprašanje 23. Ali se dobe pri kmetijske družbi v Ljubljani sadike od akacij? (J. B na Bl.)

Odgovor: Družba nima na prodaj drugega drevja nego samo visokodebelno sadno drevje.

Vprašanje 24. Pri nas se večkrat naredi našim konjem v škarjah bula, vsled tega jim vrat zateče, da kar jesti ne morejo. Čez nekaj časa se bula predere, in tudi iz nosnic teče neka gešča. To bolezen imenujemo smoliko. Kako se da ta bolezen odvrniti, kako zdraviti, kaj ji je vzrok in ali je nalezljiva? (Društvo K. v G. na Štajerskem.)

Odgovor: Smolika spada med grozničnе bolezni, nastale vsled prehlajenja, ter napada navadno 2 do 5letne konje. Smolika je nalezljiva, in ker so skoraj vsi naši hlevi, posebno pa gostilniški, okuženi po tej bolezni, zato jo tudi skoraj vsak naš konj dobi. Razen nalezljivosti so tudi vzroki tej bolezni prehlajenje, hitra menjava toplote, in to zlasti, kadar mladi konj menjava zobe ali pa pride k drugemu gospodarju v druge razmere. Dokler ni smolika nevarna, ni rabiti zdravil, ampak pustite, da jo živina preboli, saj je nobena reč ne ustavi. Konja je imeti na toplem in mu dajati tečne in lahke krme. Bula v škarjah naj se sama predre, nikakor je pa ni prerezati. Da se bula hitro predere, naveže se kaj tacega na njo, kar toploto drži, in obveže z ovčjo kožuhovino. Ako pa smolika postaja vsled prehlajenja, mokrote, napačnih zdravil itd. nevarnejša, poklicati pa treba nemudno živinozdravnika.

(Dalje prihodnjič.)

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

150.

Odgovori na Vaša vprašanja.

V Waldecks-Plantu 1884.

Pozno sem prejel Vaš list, to pa zato, ker me ni bilo doma. Napravil sem izlete na več strani. Popisati Vam hočem vse na kratko. Najprej pa moram odgovoriti na razna Vaša vprašanja.

Radi bi vedeli, kakošna je Keiskamma, ali je naselbina. Keiskamma ni naselbina, tako se naziva stara, opuščena kopanina. Jaz stanujem v samoti nad reko. Deset minut od mene je šola. Učitelj je ob enem tudi mirovni sodnik za tukajšno okolico. Blizu šole stoji policija. Navadno imamo po tri policaje. Sedaj nam bodo nekda še te vzeli. Gotovo ste kaj čitali o novej republiki „Stelli“. Ta republika je nastala tako-le. Kjer se ljudstvo množi, nastane preje ali sleje pomanjkanje zemlje, tako je tudi v Transvaalu. Vsak kmet ima farmo, navadno 4.000 akrov obsežno. No to je uže nakaj. Mnogi farmarji imajo veliko obitelj, a vsak sin hoče imeti svojo farmo. Kjé jih vzeti? Zato so se zbrali boeri v južnozahodnem kosu Transvaala, napadli dva sosedna črna glavarja in jima zemljo vzeli. Ta prisvojeni kosi so nazvali „Stello“. Nova republika pa je Angležem trn v peti, zapira jim pot v notranjo Afriko. Poslati hočejo vojno, da je razbije. Zato bodo pobrali tudi vse policaje, ker jim vojnikov primanjkuje. Toda Angleži bodo imel

dosta posla, kajti Stella ima silno oporo v Transvaalu, in je sploh vse zoper zloglasne Angleže. V okolici keiskammskej stojé posamezne kaferske kolibe. Pol ure naprej je Waldecks-Plant, kjer sta dva trgovca, eden ima tudi pošto. Za Waldecks-Plantom je pusto, in dvanajst angleščih milj naprej stojí Barkly, ki je glavna neselbina za okolico. Še 26 milj naprej pa je Kimberley.

Radi bi vedeli, katera je najpripravnejša pot na demantovo polje, ali na Port Elizin, ali na zaliv delagojski. Preko zaliva delagojskega nobeden ne potuje, ker do sedaj še ni dobrih potov po Transvaalu. Razen tega je pobrežje zaliva delagojškega zelo nezdravo, zlasti Evropejcu. Mnogi so uže ondi legli v prezgodnji grob. Najboljša in najhitrejša pot je od Southamptona do Kapskega mesta, a od tu v Port Elizin od koder vodi železna cesta do Colesherga. Navadno se spusti vsak po tem potu, ker je najkrajši in cenejši, in vodi po zdravih krajih. Tudi s Kapskega mesta drži železna cesta do mesta, ki mu velé De-tar. Od tu se tudi kmalu pride v Kimberley.

Okolica kimberleyska je peščena, žalostna pustinja, brez drevja in studencev. Sedaj so ustanovili delniško družbo, ki bode s parnimi stroji dovajala vodo z Vaala, 18 angleških milj daleč. Novembra mesca lanskega leta je kopal v Kimberleyskih kopaninah mlad Hrvat, Jurij Daborovic. Bil je čvrst in zdrav junak. Pred tremi leti je delal blizu mene v Keiskammi. Pogosto sva se shajala in pogovarjala po slovanski, kar mi je bilo na vso moč ljubo in drago. Daborovic je hotel razstreliti z dinamitom veliko skalo v claimu. Kadil je smodko. Po nesreči je pala iskra na patrono, in nesrečnega mladenča je raztrgala na kosce. Pobrali so razmetane ude, položili v vrsto in zagrebli. Kedar Vam bode prilika, sporočite to njegovim ljudem. Take nesreče se prigajajo vsak čas. Beli delavci se ponesrečijo navadno pri strojih, ali pri strelu, črnci pa pri posipinah.

Vprašali ste v pismu, ob čem ljudje tu živé. Glavna hrana jim je meso. Kdor ima dosta zasluzka, živi kakor v Evropi. Mnogi belci živé zgolj ob koruzi, kakor domačini. Zmeljejo je na deb lo in skuhajo na kropu. Taka kaša ali močnik je edina krana ubožnim belcem in vsem domačinom. Beli naselniki meljejo koruzo z mlini, ki so podobni našim mlinom za kavo. V Transvaalu imajo tudi mline na vodi. Kafri pa zrnje tró v izdolbenem kamnu ali lesu. Tukajšni domačini radi pojedajo tudi nagnjite stvari, divjačino, govedo, drobnico, vse jim gré v slast. Zato pa tudi pogosto bolehajo.

Oranjska država in zemlja Grikvov ste siromašni v primeri z drugimi kraji. Ves ta prostor do malega je peščen ali kamenit, in nerodoviten. Lesa ni, vode malo. Včasih ne dežuje po devet mescev, in zato je vse posmojeno. Letošnje leto je bilo izredno suho. Poginilo je mnogo repov. Ljudje so s strahom gledali kaj bode, molili so in prosili dobrotno nebo, naj bi namočilo suho, zemljo. Napovedan je bil spokorni dan, nobeden ni delal, vsak je molil in se postil.

Vedeti hočete, kakošna zverina in kakošni ptiči so v teh krajih. Zverine je zelo malo, ker ni pravega lesa, tudi ni paše, ki bi jo privabljala. Sem in tje zablodi posamezna antilopa v te kraje, ali kmalu preide. Drobnih ptičev je dosta, imajo dovelj zavetja po nizkih goščah. Po letu je tu mnogo lastavk, navadno so krotke in se dado rade prijeti. Ob Vaalu, kjer je dosta skal in gošče, klatijo se tudi pavijani. Po rekah živé razne ribe. Največ je neke vrste, ki jej velé „barbes“. Eno sem vstrelil, tehtala je 64 funtov. Flora ali cvetana je tu zelo siromašna. Kedar ponehava deževje, poganjajo razne cvetlice, ali kedar pritisne suša, kmalu je vsemu konec. Premožni naselniki gojé cvetlice po vrtih. Prav dobro jim uspevajo, ker je obnebje ugodno razvijanju bilin. Ali treba je roke ljudske, če ne bi kmalu konec vzele.

Zanima Vas, kako so osledili demante v Afriki. To je kratka povest. Leta 1869 je našel nek črn pastir v kraju, kjer se Vaal v Oranj izliva, na ozemlju Oranjske države, svetal kamen, ki ga ni nobeden poznal. Pozneje so spoznali v Hopetownu v Kapskej koloniji, da je to demant. Dali so zanj črncu nekaj stotin ovac. Kamen so poslali v London. Velé, da so ga prodali za 14,000 liber šterlingov. Tehtal je 83 *k*. Sledili so dalje za demanti in osledili so jih ne samo ob Vaalu, temveč tudi ondi, kjer je sedaj Kimberley, Oldu de boers, Bultfontein in Dutoispan.

Naznanili ste mi tudi, da sem pomiloščen in se morem brez skrbi vrniti v Češko. Res je to. Imam v roki uradno naznanilo, da me je Njegovo Velečanstvo cesar avstrijski pomilostil dnè 25. junija 1881. l.

Toliko na Vaša vprašanja.

Vaš

C. P.

151.

Izleti.

V Waldecks — Plantu 1884.

Sedaj pa še kaj o mojih izletih. Septembra lanskega leta sem se spustil na pot. Najpreje sem prešel novo republiko Stello. Glavno mesto jej je Vrieburg. Do sedaj ima samo nekaj kolib in barak. Od tu sem potoval čez Taung. Mamuso, Lichtenburg in Zeerust. Prišel sem do gor dvarskih. Pokojni Petermann v Goti je pricbčil v svojih listih „ Geographische Mittheilungen“, da so v gorah dvarskih osledili zlate žile. Koj se je oglasil Forster, član zemljepisne družbe v Londonu, in pobijal to trditev. Forster dobro pozná južnoafriški svet, vsega vkup je preživel 25 let v teh krajih. Bil sem radoveden, kateri ima prav. Prehodil sem te gore, ali o zlatih žilah tu ni vedel nobeden. Potem sem se spustil k Pretoriji.

Znano Vam je gotovo, da angleški dobičkolovci uže dve leti obračajo pozornost na transvaalske gore, zlasti v lydenburškem okraju, kjer so tu in tam kremenni

zlatonosni rifi. Angleži imajo mnogo denarja in ne vedo kam ž njim. Kakor je navada v takih zadevah, ustanovili so družbo in izdali delnic za mnogo tisoč liber šterlingov. Tuje novine so razglasile vse to za vrtoglavo početje, kazaje na veliko sleparijo, ki se je prigodila nedavno v Indiji. Tam so tudi objavili zlato polje. Zato so sedaj mnogi glavničarji pazljivejši in ne gredo koj na limance.

Angleški dobičkolovci so pokupili več farm v lydenburškem okraju. Bil sem v teh končinah 1875. in 1876. l. v družbi nekaterih avstralijskih diggerjev. Slabo smo naleteli. Delali smo zastonj, in po vrhu še doplačali.

Leta 1876 sem bil v Eerstelingu, kjer je delala neka angleška družba. Ravno tiste dni je došel z Angleške dozornik, ki mi je povedal, da je družba uže 25.000 liber šterlingov zakopala. Prinesel je novih 25.000 s pristavkom, če ne bode še nič, ustavilo se bode delo.

Tudi na pokupljenih farmah v lydenburškem okraju je družba uže postavila parne stroje. Ne vé se čisto nič, ali bode kaj dobička. In vendar podkupljene novine v eno mer trobijo po svetu o bogastvu v transvaalskih rifih, da bi neskušene glavničarje ujeli.

Delal sem mnogo let v Avstraliji in dobro poznam ondotne rife. Ko sem toraj transvaalske rife primerjal z avstralijskimi, koj sem rekel, da tu ne bode toliko zlata, kakor se vpije. Ko je londonska družba poslala ljudij, da se prepričajo o bogastvu rifov, nalomili so ti prebrisanci mnogo ton najlepšega kremena in poslali v London. Ni čuda, da so se dali premotiti v Londonu, kajti v poslanem kremenu je bilo primeroma še dosta zlata. Vse to sem dobro vedel, ko sem bil 1875. in 1876. l. v teh krajih. Ali vendar sem se sedaj spustil s Pretorije še enkrat v te kraje, da bi se z novega prepričal, kako je. Nisem se motil. Ni tako, kakor sporočajo novine. Te gore so res od prirode bogato obdarjene z zunanjo krasoto. Tu je plodna zemja, dosta prekrasnega lesa in vode. Zato je severni kos Transvaala pravi raj, južni kosovi, država Oranjska, zemlja Grikvov in velik kos Kapske pa so gola, peščena pustinja, brez visokega lesa, brez studencev.

Dalje na vzhod sem prišel do velikih gor limbobskih. Portugalski inženirji so merili železno cesto, ki bode spajala Pretorijo z zalivom delagojskim. Kedar bode dodelana, odprla se bode pot ne samo v Transvaal, temveč tudi v notranjo Afriko, in no bode treba truditi se po neizmerno težavnem potu skozi suho južno Afriko. Lourenço Marques v zalivu delagojskem ima najlepše pristanišče na vzhodnem pobrežju afriškem. Tri dni sem ostal pri častitih inženirjih.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane.

† Davorin Trstenjak.

Zopet vzela nam je neizprosna smrt enega najboljših Slovencev, Davorina Trstenjaka. Po dolgi bolezni umrl je ne le po vseh krajih, kjer Slovenci prebivajo, ampak tudi drugod dobro znani, marljivi slovenski pisatelj, prečastiti gospod Davorin Trstenjak, župnik v Starem Trgu pri Slovenjem Gradci na Štajerskem. Rojen je bil v vasi Kraljevcih pri sv. Juriju na Ščavnici 8. novembra 1817. l., obiskal ljudske šole pri sv. Juriju, dovršil gimnazijo v Mariboru, filozofijo v Gradcu in Zagrebu, bogoslovje v Gradcu in bil v duhovnika posvečen dne 28. julija 1844. Služboval je kot kapelan v Slivnici, Ljutomeru in Ptuju, dobil 1850. leta službo na mariborski gimnaziji kot učitelj veronauka, slovenščine in zgodovine in bil l. 1861 imenovan župnikom pri sv. Juriju na Ponikvi in 1879. leta pa župnikom v Starem Trgu, kjer je ljubljen od svojih župljanov do svoje smrti deloval. Njegovo vspešno delovanje priznalo se je tudi na najvišjem mestu in Njega apostolsko Veličanstvo, naš preljubljeni vladar odlikoval ga je z zlatim križcem za zasluge in visoko duhovensko oblastvo mu podelilo naslov knezo-škofijskega duhovnega svetovalca. Naš nepozabljivi Davorin Trstenjak pisatelјeval je uže kot dijak v vezani in nevezani besedi, in to ne le v slovenskem, ampak tudi v hrvatskem in nemškem jeziku. Pozneje pečal se je posebno mnogo s staroslovansko zgodovino in bil z mnogimi učenjaki v zvezi. Ljubezen do slovanskega naroda navduševala ga je pri delu in ves čas svojega življenja, reči smemo, žrtvoval je svojemu ljubemu narodu svoji domovini. „Novicam“ je bil nad trideset let najzvesteji in najplodovitejši sotrudnik. Priobčeval je pa svoje spise tudi v „Drobtinicah“, „Danici ilirski“, „Zori dalmatinski“, „Slovenskem Glasniku“, „Vestniku“, „Kresu“, „Slovenskem Prijatelju“, „Slovencu“ (celovškem), v knjigah „Matice Slovenske“ in drugih slovenskih in tudi nemških listih. Bog daj vzgledno značajnemu slovenskemu duhovniku in pisatelju večni mir!

— **Čast. gosp. Davorina Trstenjaka** pogreb je bil danes dopoludne ob 10. uri. Iz Ljubljane udeleži se pogreba kot zastopnik narodnih poslancev in pisateljskega društva gosp. dr. J. Vošnjak in kot zastopniki ljubljanskega „Sokola“, katerega član je bil pokojni, starosta deželni poslanec Ivan Hribar in gg. Hanuš in Prosenc. Na krsto položila je „Matica Slovenska“, „Sokol“, pisateljsko društvo in drugi krasne vence. — Pri pogrebu peli bodo pevci ljubljanske čitalnice.

— **Državni zbor** pričel je ta ponedeljek zopet svoje delovanje. Položaj nastal je nov vsled tega, da

je velik del opozicije namreč Nemci v Češki sklenil poravnavo ter nima več povoda vladi nasprotovati, ako noče. V desnici pa izrekoma Čehom na Moravski in Šleziji in pa Slovencem pa velja prepričanje, da železna logika dognanih činov ne dopušča druzega kot to, načelo sprejeto na Češkem, po katerem vsak narod o svojih narodnih vprašanjih odločuje sam, mora veljavo dobiti tudi za Slovence in za Čehe zunaj Češke. Daljni razvoj položaja bode pokazal, ali bode vlada skušala resno zvršiti svoj prvoten program in si potem zagotovi stalno in veliko večino, ali pa se bode srečnejo čutila v guganji med desnico in levico.

Kolikor čujemo namerava sedaj vlada parlamentarno delovanje državnega zbora dognati do Velike noči in potem sklicati Češki deželni zbor v izvršitev onih točk poravnave, ki spadajo v področje deželnega zbora. Od druge strani pa se čuje, da vendar le pride v razpravo načrt novega kazenskega zakona.

— **Lakota na Kranjskem.** Z ljubljanske okolice, z Notranjskega in nekaterih okrajev Dolenjske dohajajo že dalj časa nujne prošnje za izdatno pomoč stradajočim, katerim je silno deževje s povodnjimi v minulem letu uničilo vse poljske pridelke. Prošnja za državno pomoč, katera se je vsled sklepa deželnega zbora poslala do ministerstva, še ni rešena, deželna vlada in deželni odbor ne vesta toraj s koliko svoto bode mogoče razpolagati pri podpiranji stradajočih. Začasno je deželni odbor prihitel na pomoč s tem, da je v ta namen naročil turščice in krompirja. Pričakovati je, da tudi vlada na Dunaji kmalo in povoljno reši dotično prošnjo, dokler še ni prepozno. Županom prizadetih občin je priporočati, da na drobno sestavljajo izkaze o številu onih oseb in rodbin, katere nimajo ne več živeža in tudi ne zaslužka. Pri posestnikih treba tudi omeniti, ali imajo za gnojenje in obdelovanje polja potrebno število živine, oziroma po koliko jih imajo posamezni premalo, ker to dokazuje začetek propada posestev.

— **Okrajna bolniška blagajna Ljubljanska.** V dobi šestih mesecev vbolelo je 453 blagajničnih udov izmed teh 404 moških in 49 ženskih. Koliko jih je obolelo na influenc ji je razvidno iz tega, da je bilo v jedinem mesecu januvariji izmed vseh doslej obolelih 453 udov 207 bolnikov. Umrlo je 8 udov, med temi 2 ženski. Izplačalo se je bolniščine 2420 gld. 61 kr. (samo meseca januvarija 932 gld. 46 kr.), bolniških oskrbovalnih troškov 458 gld. 20 kr.; voznine 56 gld. 80 kr., zdravniških troškov 1007 gld., za zdravila 616 gld. 83 kr., za mesec november, december 1889 in januvarij 1890 485 gld. 55 kr., pogrebščine 108 gld., za kopelji 32 gld. 95 kr., za terapeutične pripomočke 17 gld. 38 kr. in za obeznino 15 gld. 70 kr., torej skupno 4733 gld. 47 kr.

Trgovinska in obrtnijska zbornica v Ljubljani zborovala je minuli petek, ter je rešila točke dnevnega reda. Pri volitvi predsedništva izvoljeni so bili: za predsednika dr. Poklukar, za podpredsednika trgovec J. Perdan, za začasnega predsednika A. Klein.

Katoliško politično društvo v Ljubljani se je ustanovilo in je prejšno nedeljo volilo predsedništvo, v katero so bili izvoljeni: za predsednika: kanonik Klun, za prvega namestnika: poslanec O. Detela, za druzega namestnika pa poslanec Fr. Povše.

Koncert „Slavjanski“. V pondeljek večer ob ½ 8. uri bil je, kakor se nam poroča z Dunaja 7. koncert „Slavjanskij-jev“ v veliki dvorani hiše Musikverein-a. Poslušalcev bilo je, kakor vselej popred, natlačeno polno, med njimi nekaj ekscelenc in višjih častnikov.

Imenovanje pravosodnega ministra. Premeščeni so Sodnik vit. Strahl z Brežic v Ptuj, sodnik dr. Vovšek z Gornjega Grada v Brežice, Štefan Kotziantschitz z Ljutomera v Slov. Bistrico, J. Jesernig z Loža v Ljutomer, dalje sodnijski pristavi dr. Vokaun s Konjice in A. Doxat s Šmarja in dr. Kuster s Sevnice v Maribor. Za okr. sodnike je minister imenoval: pristava Fr. Mikuša z Mokronoga v Lož, A. Rotschedel-a z Maribora v Gornji Grad. — in za pristave: avskultanta Ad. Kotzian-a v Konjice, A. Ogrinz-a za Brežice, R. Markhl-a za Šmarje in dr. Roschanz-a za Mokronog.

— **Deželni odbor kranjski** je dovolil podporo kostanjeviški podružnici, da naredi še peti poskusni ameriški vinograd, in sicer v Čateži, novomeški podružnici pa za dva taka vinograda.

— **V Krškem** je bila dné 23. januvarija občinska volitev. Za župana je izvoljen g. Pfeifer, za svetovalce pa gg. Dr. Mencinger, Fr. Gregorič, Jos. Pirc, V. Roštohar, Ferd. Ženar, Karol Ženar, Rudolf Engelsberger in J. Dimec.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Prva seja državnega zbora vršila se je minuli ponedeljek ne da bi bila zbornica kazala spremenjeno lice. Za naznanila predsedništva se razun obljub novovstoplih poslancev, nekrologa umrlemu dr. Gross-u in pa naznanila, da dr. Matuš odloži poslanstvo ni brigal nihče, videti je bilo pa toliko več skupin, pri katerih so se razgovarjali poslanci, deloma v dvorani, deloma na zvunajnih hodiščih krog dvorane. Tudi za utemeljevanje prvotnih predlogov brigal se je malokdo. — Še le, ko je prišlo na vrsto poročilo peticijskega odseka o prošnji L. Kresnika, ki je bil l. 1877. po nedolžnem obsojen na 8 mesecev težke ječe — za odškodovanje, — pričela se je živahna razprava, pri kateri je poročevalec J. Hren nadrobno vtemeljeval predlog peticijskega odseka, da se prošnja odstopi vladi s priporočilom, da naj se na njo kolikor moč ozira.

Poslanec Foregger prizadeval si je kolikor moč grditi Kresnik-a, ker je pristaš slovenske stranke na slovenskem Štajerskem in sedaj predsednikov namestnik v okrajnem zastopu, in pa opirati onega Soršaka (pristaša Foreggerjevega), ki je pouzročil krivo obsodbo, pa to se mu je zelo slabo obneslo, poslanec Vošnjak ga je zelo srečno zavrnil in vrh tega opozoril na čudno priprikazen, da so se ravno v Celjskem okrožji v kratkem času že našle tri krive obsodbe. Steinwender prihitel je Foregger-ju na pomoč, pa brez uspeha. Po temeljitem odgovoru poročevalčevem sprejet je bil predlog odsekov z veliko večino.

Zoper vso navado bila je prva seja končana še le ob pol 4. uri popoludne. Prihodnja seja je v petek.

V klubu levičarjev so poslanci Menger, Wurmbrand in Tschok ojstro nasprotovali češko-nemški poravnavi, o kateri je klubu poročal Plener. Uradna izjava o klubovi seji seveda vse to trdo zamolči.

Strah Nemcev na Štajerskem in v Šleziji pred posledicami poravnave je vsikakor dobrega pomena za boljšo prihodnjost Slovencev na Štajerskem in oziroma za Čehe in Poljake v Šleziji.

Načelnik budgetnega odseka Hausner odložil je načelništvo in naslednik mu ima postati Zeithammer. Budgetni odsek ima sedaj zborovati dan za dnem, zato bodo seje le v petkih in torkih. Dne 6. t. m. v četrtek poda se cesar v Budapešt, cesarica s princesinjo Valerijo podaste se tje nekaj dni kasneje.

Ogerska. — Grof Julij Andrasy, ki zavolj zdravljenja biva v Opaciji poleg Reke je nevarno bolan, zato se je sin njegov v ponedeljek odpeljal tje.

Nemška. — Kakor poroča „National Zeitung", izjavil se je nemški cesar, kakor svoj čas njegov oče z največjo ojstrostjo zoper potratljivo življenje in ošabno vedenje nemških častnikov povodom uvrstenja kadetov v vojno. Rekel je cesar: V zelo resnem času živimo, v katerem se mora največje zahteve staviti do vsacega posebej. Častnik se mora odlikovati po priprostosti in zmernosti.

Dalje svaril jih je cesar veliko potrato. Iz veliko krajev države prihajajo mu pritožbe, da častniki protipostavno postopajo zoper jim podložne. Častnik pa ne sme biti brezoziren in ojster vojakom nasproti, temveč potrpežljiv in prizanesljiv in od nikogar ne sme zahtevati več, kakor to, kar mu je moč storiti.

„O času, ko se država tolikostransko napada, je častnikom dolžnost, da jo tako v službi, kakor zunaj službe, v vsakdanjem življenji po vsi moči podpirajo."

V neki ravno na svitlo prišli knjigi polkovnika Steffel-a se trdi, da je ranjki cesar Friderik, kot prestolanaslednik leta 1866 v Nikolsburgu najodločnejše podperal zahtevo kraljevo, da naj gre vojna naprej doli do Trsta. Bismarkovo glasilo „Norddeutsche Zeitung" sedaj ono poročanje popravlja s tem, da pravi, da je takratni kraljevič najkrepkejše in vspešno podperal zahtevo Bismarkovo, da naj se sklene mir in ne oškoduje celota Avstrijska,

Cesar je na izrečepo željo Bismarku odvzel posel trgovinskega ministerstva in čuje se, da ga namerava še bolj razbremiti.

Bolgarska. Včerajšni dunajski listi poročajo, da so v Sofiji v pravem času prišli še na sled zaroti, ki je nameravala umoriti princa Ferdinanda in ministre in da so se snovale zarote tudi po deželi. Razun majorja Panica dejali so v zapor še 6 oseb v Sofiji

Francija. — „Temps" ostro graja republikanski shod 29. januvarija, ker so republikanci rabili ista srestva, katera grajajo pri konservativcih. Vladi prijazni list svari republikance pred pastjo, ki je nastavljena republikanski večini. „Paris" poroča, da se bode v kratkem zvršila prememba v ministerstvu.

Belgija. — Delavski štrajk v jamah družbe de Lens je končan.

Švica. — Bazelski kanton je sprejel novo ustavo z določbo, da mora narod voliti vlado.

Portugal. — Iz Lisabona se poroča, da je včeraj vlada razposlala velesilam okrožnico, v kateri nasvetuje evropsko konferenco. Sicer pa je portugalska vlada polna uljudnosti proti angleški.

Amerika. — Z Waschington-a se brzojavlja, da je tam v ponedeljek pogorela hiša tajnika za mornarico Mr. Tracy-a. Štiri mrliče spravili so izmed razvalin med njimi soprogo in hči ministrovo. Tracy-a samega pa so nezavednega spravili iz pogorišča s pomočjo lestve. Druga omožena hči ministrova s hčerjo rešila se je s skokom skozi okno, pa mati si je zlomila roko in hči se je teško poškodovala na nogah. Tudi strežaj je mrtev.

Kaira. — Nemški koloniji tukaj došlo je pisanje Wissmannovo, da se je zdravje Emin Paše bistveno zboljšalo, da je že zapustil bolnico in da se meseca marcija odpelje dalje.

Najnovejše vesti.

DUNAJ, 5. dné t. m. Vodja okrajnega glavarstva Kočevskega, dr. Thomann pl. Montalmar imenovan okrajnim glavarjem, ministerijalni vicetajnik Gustav del Cott in dr. Fran Hinterlechner pa za vladna tajnika na Kranjskem.

Žitna cena

v Ljubljani 29. januvarija 1890.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. — kr. turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 4 gld. 55 kr. — rži 4 gold. 71 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — ovsa 3 gold. 09 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — Krompir 3 gold. 03 kr. 100 kilogramov.

V Kranji.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rrž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilog. 44 kr.

Odgovorn iurednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.